

nál a felületes "apostolkodás"-nál, amit esetleges legfejlettebb tudatú hivatalos egyházi küldőink is elképzelnek; de azt is tiltja, hogy küldőink háta megett olyan mélységekbe menjünk, amire nem küldtek minket.

Legtöbb lehetőséget a párbeszédre a nem "egyházias" beállítottságú, kellő értelmi szinttel rendelkező, becsületesebb emberek, a kereső típusok nyújtják, akik megszokták, hogy elfogulatlanul nézzenek szembe kérdésekkel. Náluk a "kinek a nevében történik a küldetés" kérdése fel sem merül. Nem képviseljük a hivatalos egyházat, amire nem is kíváncsiak. Az sem baj, ha nincs kifejeződés "mi"-véleményünk. Önmagunkat képviseljük, saját tudatunkat...

ameddig eljutottunk újraértelmezésünkben, amit szervesen, ténylegesen magunkévá tettünk. Nem szerveztek véleményét igyekszünk torzításmentesen képviselni, hanem arról "vallunk", ami ténylegesen a mienk, ami ténylegesen bennünk él, minden mellétekintet nélkül, még a megnyerési szándékot is háttérben hagyva. Így nem kell félnünk attól, hogy úgy tekintenek minket, hogy végső fokon mégis csak a "hatalmi" egyház ügyeskedését, taktikázását szolgálja mondanivalónk, és mi is csak - talán tudattalan - "balekjai" vagyunk valamiféle klerikális taktikának.

Végső soron, annyiban vagyunk "mi", amennyiben szolgálni tudunk. Nem öncél a közösség. Nem is a közösség nevében vagyunk küldöttek. Saját belső meggyőződéseink elkötelezettségei vagyunk. S éppen ezért - talán mondanom sem kell - ez az "én" véleményem, nem biztos, hogy a tiétek is; tehát nem biztos, hogy "mi" a véleményem...

1972

FARKAS ISTVÁN

LÁZÁR ÖTÖDIK NAPJA, AVAGY EGY GAZDAG EMBER HÉTKÖZ- NAPJA...

Ült a számítógépe előtt az irodájában és azon töprengett, hogy mit mondjon a délutáni megbeszélésen. A téma: az éves ellenőrzési terv. Már tegnap összeállította azokat az apró részleteket, melyekből össze kellett volna állni a tervjavaslatnak, de az nem állt össze. Még mindig, több év gyakorlata után is, nehezen viselte el, hogy neki kellett meghatározni az ellenőrzés főbb szempontjait. A sértett önérték: talán én vagyok a vezérigazgató? — a gög: megmutathatnám nektek, milyen egy jó ellenőrzési terv! — és a lustaság: majd lesz valahogy, vívtak benne csatát, de leginkább az egész tevékenység ellentmondásosságának az érzése zavarta. Azokat kellett ellenőriznie, akik egész nap rohangáltak, szerveztek, ügyintézték, vezettek azért, hogy másoknak

és neki is legyen mit hazavinnie harmadikán a feleségének. Sok volt a gond és sok a baj körülötte és nagyon jól látta ezeket. Azt is látta, hogyan tesz meg mindenki minden tőle telhetőt, napi tíz-tizekét órában és mégis hogyan alakul át minden, lassan, egy egészen más vállalattá. Olyanná, amelyet senki sem akart, de amelyet már el tud viselni a környezet: kisebbet, szegényebbet, és a bankok erőszakosságának végletekig kiszolgáltatottabbat. De volt más is. Lánya kórházban fekszik az első terhességével és ki tudja mi lesz a vége? Anyja, nővére most költöztek vidékre, felesége a fogaival kínlódik.

Gondolatainak áradata hirtelen megszakadt. Keze lehányatott és önkéntelenül egy mély lélegzetet vett. A számítógép képernyőjén megjelent a szokásos, lassan vándorló felirat: "Amit akarjátok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is akképpen cselekedjétek azokkal". Nézte a képernyőt és a piros felirat lassan feloldódott a kék mezőben. Már nem mozgott semmi, már megszűnt minden zaj, már a feladatot is elfelejtette. A nagy, süket üresség lassan teljesen elborította. Nem érzett már semmi mást, csak annyit, hogy lebegve úszik egy nagy, szennyes tó felszínén, érzi a sok szemetet, de azok már nem zavarják. Csendesen kinyújtja karjait, végigfekszik a háborgó víz tükrén és könnyedén himbálódzik, mint egy parafa dugó. És ebbe a csendes, de éber lebegésbe szokott néha beúszni, vagy villanásszerűen megjelenni az a valami, amire éppen akkor szüksége van. Már megszokta ezt a fordított világot, mert a jót könnyű megszokni. Már nagyon kevés dolgot csinált azért, mert eltervezte, elhatározta, akarta. Egyre jobban és jobban ráhagyatkozott azokra az áramlatokra, melyek körülötte kialakultak és melyek sokkal jobban tudták, hogy neki mi a jó, mint ő maga. Tudatossága csak arra terjedt ki, hogy megvizsgálja az áramlat irányát: lefelé húz, vagy fenntart.

Már kora reggel, mikor még csukott szempillái mögül csak azt tudta megállapítani, hogy borult, vagy derült az ég és a füle tele volt a rigók énekével, melyek hangja a lakótelep betonfalai között úgy visszhangzik, mint a szál bükkerdőben, már akkor azokra a szokásokra hagyatkozott, melyeket évek alatt ilyen áramlatok alapján kapott, megtapasztalt és megszokott. A véletlenül kezébe akadt, vagy kezébe nyomott könyvekben, véletlenül elejtett szavakban talált rá a számára legfontosabb dolgokra. Reggelente, még felkelés előtt elvégzett néhány gyakorlatot, mely az emésztőrendszerét, energia-rendszerét, az idegrendszerét ébresztette, stabilizálta. Mikor kiült az ágya szélére, rendszerint imádkozott, vagy csak rámosolygott Istenre. Próbálkozott az éjszakai, majd a reggeli meditációval is, de ez még nem ment. Nem erőltette. Majd eljön annak is az ideje, ha szükséges. Felesége még rendszerint aludt és csak félálomban búcsúzott tőle a szokásos néhány, apró csókkal, vagy csak az arcuk-orruk összedörzsölésével, ami még húsz év után is boldogsággal töltötte el. Negyed

hatkor indult otthonról, gyalog. Erre sem lett volna szüksége, ha a józan eszére hallgat, de megtapasztalta, hogy később a zaj, a rossz levegő, a nagy nyüzsgés már elvonja a figyelmét olyan lényeges dolgokról, mint a hold járása, az esthajnal csillag fénye, az akácvirág illata, a rigók éneke, az út menti kis erdő fainak hajladozása, a varjak vonulása. A metró állomás nyüzsgése ezek után már nem zavarta. Kezdetben, valamikor tíz éve, egy belső önelégültség is jelentkezett benne, egy olyan én-is-melós-vagyok érzés, ahogy az ötórai ingázókkal együtt érkezett a metróhoz, de ez elmúlt, mert sohasem volt igazán melós, leszámítva azt a néhány évet, amikor még gyárban dolgozott és ugyanúgy bélyegzett, mint a gépkezelők a papírgépnél. A metró 12 perc alatt vitte be a városba és ez a tizenkét perc általában eseménytelenül telt el. Nem olvasott, csak ritkán nézegette az embereket, mert ebből már volt kellemetlensége, meg már nagyrészt ismerte őket, mert már évek óta ugyanazon a metróon, ugyanott szoktak ülni, inkább a légzését figyelte, imádkozott, vagy csak teljesen ellazulva, félálomban bóbiskolt. Csak nagyon ritkán fordult elő, hogy tovább ment egy megállóval, de azt sem bánta. Nem kellett sietnie.

A Ferenciek terén megnézte a virágáros aznapi kínálatát, majd az Irinyi utcában pár szót váltott azokkal a régi ismerőseivel, akik mindig ugyanakkor sétáltatják a kutyáikat. A kukások és a ház mesterek is ismerősei voltak, de velük csak távoli kapcsolatot tartott fenn. Tudta, hogy mikor merre járnak, melyik ház előtt takarítanak és néha ők is felnéztek, amikor elment mellettük. A portások a munkahelyén, már előre kikészítették a szobakulcsát, mert már tudták, hogy mindennap ugyanakkor és elsőnek érkeznek. Ebben is volt egy kis játék, egy kis büszkeség, de az idővel elmúlt. Volt egy kollegája, aki szintén ilyen korán járó volt és a vezérigazgatót mindig elsőnek üdvözölte. Benne ennyi ambíció nem volt, bár sokszor megesett, hogy kihasználta a lehetőséget és bement a vezérhez, aki szintén koránjáró volt. De ez nem volt rendszeres, így aztán mindig volt olyan dolog, amit a kölcsönös hogyvagy-köszjól formulán kívül meg tudtak beszélni. A reggeli szertartáshoz tartozott még a Biblia olvasás. Ez is úgy alakult ki mint a többi szokása. Nem tudta mikor kezdődött, de valamikor, valamiért elhatározta — rendszerint valakitől, valamilyen könyvben olvasta — és aztán megtapasztalta, hogy jó és megtartotta. De ide tartozott még a gyógytea főzés, a felesége által csomagolt reggeli elfogyasztása és a kávé ivás is. Mint minden gazdag embernek, neki is sok rossz szokása volt. Ezekkel évek óta birkózott. Igyekezett lefejtetni magáról őket, de legtöbbször nem sok sikerrel. Ezek közül a legmakacsabb a kávéivás volt. Kifejezetten rosszat tett. Már egy kávétól is ideges, nyugtalan lett, ugrálni kezdett a szemhéja, a karja, a lába, de hosszú távon még több és még kellemetlenebb mellékhatás jelentkezett. Sokszor hónapokig nem ivott egy kortyot sem, sokszor pedig naponta kettőt is. Érthetetlen volt a

maga számára is a tehetetlensége, de nem tudott változtatni, gyenge volt és lusta is.

Aztán valamikor félhét és hét között nekiállt a munkájának. A munkája emberekkel és szabályokkal volt kapcsolatban. A szabályok voltak a türelmesebbek, de mégis az embereket szerette jobban. Rendszerint kinsenvedés volt számára a közlönyök, szabályzatok olvasása, az összegyűjtött adatok elemzése és az emberi viselkedések és szabályok összevetése. De ez volt a munkája. Mégis gazdagnak érezte magát, mert szabadon mozoghatott a vállalatnál, bárkitől bármit megkérdezhetett, minden információhoz hivatalból hozzáférhetett és még a legelfoglaltabbak is tudtak időt szakítani rá, ha ezt kérte tőlük. Fontos ember volt: főnöke a vezérigazgató és szavára, bár ritkán hallatta odafigyeltek. Saját számítógépe volt, amin jelszóval titkosított anyagait tárolta, de a jelszót bárkinek elmondta, mert anyagai nem voltak titkosak. Munkája veszélyeihez tartozott az ítélkezés, az igazság osztás, a jótékonykodás, a megkérdőjelezhetetlenség megszerzése, vagy a félelem a saját hibáinak leleplezésétől, de ezekről megtapasztalta, hogy lefelé húznak, nem tartanak fenn. Ezért bár sokszor nehezen, de igyekezett megszabadulni tőlük. Ezek közül legnehezebben arról szokott le, hogy részt vegyen mások bírálatában. Mindenki végtelenül okos volt a másik munkájában, főleg ha az a gazdálkodással, költségcsökkentéssel volt összefüggésben és nem az ő területét érintette, de sokszor nagyon jó játéknak bizonyult a felső vezetők gyengeségeinek kitárgyalása. Persze mindez vállalati érdekből és természetesen az illető épülésére, "csak meg ne tudja, mert akkor letagadom". Gazdagságához tartozott, hogy szerette a munkáját, azt a munkát, amit nagyon kevesen vállalnak el: mások ellenőrzését. A szépséget abban találta meg, hogy az ellenőrzés kapcsán meg lehet hallgatni mások problémáit, olyan megoldásra lehet felhívni a figyelmet, amit az illető éppen a közelsége miatt nem vesz észre, ki lehet kapcsolni egy rövid ideig a partnert a napi, irtózatos, idegi feszültségből. Munkájához tartozott az értekezleteken való ücsörgés is. Ezek az órái is hasznosan teltek: meditálással, légző gyakorlatokkal, Jézus-imával, hallgatással, néha egy-egy rövid hozzászólással. Megtanulta — a keleti módszerek alkalmazása és a hosszú gyakorlata alapján —, hogyan lehet csak a lényegest kiszűrni a rengeteg felesleges locsogásból. A hallása éles volt a hajnali hangoktól, elméje tiszta a lényeges dolgok befogadására és csupán a fizikai jelenlétével — nem az eszével — képes volt fogni a problémákat. Ennek tudata aztán egy időben végtelenül gögössé tette. Mindenről volt véleménye, bár ezeket rendszerint csak magával tárgyalta meg és persze egyet is értett velük. Végtelenül okosnak és bölcsnek képzelte magát — főleg szűkebb környezetéhez képest —, de ehhez hozzájárult a környezete is. Bölcsnek és nagyon megfontoltnak tartották, mert tudatlanságát jól tudta leplezni csöndességével,

másokat meghallgatni tudásával. Szerencsére folyamatosan szembesült saját tudatlanságával, mert élete véletlenei kezébe adták azokat a könyveket, melyek erről felvilágosították.

Kinyitotta a szemét és lassan írni kezdte a képernyőre: Az idej ellenőrzési terv legfőbb célkitűzése az, hogy... Kopogott a klaviatúra és a képernyő lassan megtelt azokkal az apró kis jelekkel, amik nélkül semmire sem ment volna a munkája során. Az írott betűk és számok varázsa sokszor magával ragadta. Szeretett írogatni. Még a jelentéseknek is lehetett stílust, egyéni formát kialakítani, de ez nem elégítette volna ki. Írt a vállalati újságba, a plébánia közösségi lapjába, egy ökológiai szemlébe, de írt a saját szórakoztatására és az unokái örömeire is. Vagyónának részei voltak a cikkek és apró elbeszélések, de azok az emberek is akinek írta őket. Persze közvetlen visszajelzés csak ritkán jött, de megérezte, hogy az írásai is nagyban hozzájárulnak a körülötte kialakult légkörhöz. Sokáig — ötven évig — jóformán semmit sem írt, vagy ha írt is, az valakinek a gondolataival, írásaival foglalkozott, elemezte, értelmezte, de nem a sajátjai voltak, nem belülről jöttek. Később aztán persze rájött, hogy nem lehet új dolgokat kitalálni, mert már minden ki van találva, vagy ami még nincs, az már lényegtelen. Legfeljebb arra lehet törekedni, hogy abban a tükörben mutassa meg őket, amiben ő látta. Ez sem volt egy rossz játék. Tükre ugyanis elég gyakran változott. Eleinte igen szegényes volt a kép, majd hirtelen, szinte egyik napról a másikra megtelt zenével, virágokkal, állatokkal, festményekkel, faragásokkal, csodálatos tájakkal, majd gyerekekkel. Sűrűn behálózták az egész tükröt és gazdagságuk teljesen elnyomta azt, aki létrehozta őket. Aztán ahogy múlt az idő, az állatok és növények helyére emberek kerültek, a zene és festmények helyére pedig olyan gondolatok, melyek az örökkévalósággal kapcsolódtak és akkor a tükör lassan világosodni kezdett. A sok össze-vissza dolog lassan elrendeződött és mindegyik a helyére került, mint a puzzle játékban. A kép kialakult, de még nem volt mélysége. Még csak tükörkép volt, még csak felszín. Mélyülni akkor kezdett, amikor megtanult beszélni mások előtt, megtanulta, hogy a saját gondolatait írja le és elkezdte figyelni azt a kis embert a tükör mélyén, aki rendszerint nem csinált semmit. Néha egy-egy fityiszt mutatott, vagy számfület, hatalmasakat nevetett gögös önteltségén, vagy sértődötten hátat fordított, de mindig nagyon barátságos volt és észrevette rajta, hogy baj esetén, rendszerint mintha a szívére muto-gatna. Sokat mélyült azok alatt a beszélgetések alatt is, amiket feleségével szinte mindennap, de egy-egy jó barátjával, alkalmanként bor, szalonna, vagy csak egy kis asztal mellett folytattak. A közösség az nem. A közösség az mindig feladatot jelentett. Ha sok ember volt együtt, akkor neki szolgálnia kellett. Ilyen fajta volt. Szolgálni a szervezéssel, az előkészítéssel, a fogadással, a bemutatással, a kézfogásokkal, egy-egy mosollyal, a

hozzászólásaival és a hallgatásával, szóval a jelenlétével. Feszültséget okozott, nem feloldódást. Hatni akarás helyett befogadást. Ugyanakkor pedig a hatni akarás vágya ott élt benne. El kell mondani, le kell írni, meg kell győzni másokat mindarról, amit megtapasztalt. De ezt csak ketten-hárman, ahogy a Nagy Könyvben meg van írva. Olyan világmegváltó, maga csinálta próféta már volt, akinek a felesége gyomorhajos lett, meg olyan is, aki a lelki haszonért odadobta kicsiségét és egyre gyarapodott — persze "másokért szenvedve". Most már nem akart ennyire gazdag lenni. Csak átlátszó, egyszerű, befogadó és ezáltal mindenkinek adó. Igen, ezek voltak a nagy álmái. Ebben segítette a kis ember a tükör mélyén.

Az anyag összeállt. Még néhány kiemelés, néhány javítás és elkészült a mű. Az anyagot négy példányban kinyomtatta, majd az egészet átadta titkárnőjének. A szokásos "viszlát-reggel jövők"-el búcsúzva kiballagott a városba. A friss szellő kisöpörte az utcák reggel még áporodott, dunsztos levegőjét. A délutáni nap ferdén sütött be a szűk utcákba és a galambok nagy csapatokban köröztek a belvárosi templomtornyok körül. A metróig végigjártotta az autókkal a szokásos "bikaviadalát": a szűk utcában, ahol a gyalogos és az autó is az úttesten kénytelen közlekedni nagyon jó kis ügyességi játékot lehetett játszani. Hogy lehet úgy végigmenni az utcán, hogy ne kelljen felmászni a falra, megtorpannia, beállni a parkoló autók közé és a szembe jövő autókat se akadályozza nagyon a haladásban, tehát az utolsó pillanatig menni és csak egy pillanatra félreállni? Ezt a játékot az autósok is szerették, bár elég sokan kihasználják az erőfőlényüket és a sebességüket. Hát ez az ő bajuk. A metrótól aztán ismét gyalogosan ballagott hazáig. Ez már nem volt az a reggeli áhítat, de azért a sok ülés ellensúlyozására szüksége volt a mozgásra. Kényelmesen, sétálva ballagott. Nem volt dolga. Felesége otthon várta. Ruhája kimosva, lakás kitakarítva, vacsora megfőzve és még a vásárlásra se neki van gondja. Minden készen várta. Még a papucs és a házikabátja is. Csak bele kell ülni, bújni a kényelembe. Mint a gazdag embernek.

Legtöbbször választhatott. Olvas, zenét hallgat, biciklizik egyet, írogat, vagy csak egyszerűen meditál, gondolkodik, bóbiskol, imádkozik. Persze voltak különleges napok is. Mikor anyjához ment látogatóba, vagy az unokákhoz egy kis tanulásra, a gépkocsiját javíttatni, vagy a csapatokat bőrozni. Tavasztól a szomszédokkal is el lehetett beszélgetni a gangon, virágot ápolni, a kutyások és kutyák társasági életét figyelni. "Dög unalom" — mondta néha a lánya és elhúzta a száját. De az igazi program a beszélgetés volt a feleségével. Már hazaérkezése után le szoktak ülni pár percre és megbeszélni, ki mit csinált és átadni egymásnak a családdal, világgal kapcsolatos információkat. Aztán a fürdés és vacsora után, mikor már a híradó is elmúlt és a tv műsor semmi használhatót nem ígért, néha, de nem nagyon ritkán,

észrevétlenül lopózik közük egy-egy téma. Előjönnek az érzések, érzelmek, emlékek, kalandok és ők csak ülnek és beszélnek és hallgatnak, és beszélnek és hallgatnak. Nyáron, mikor a telekről jár be dolgozni, a csillagos ég alatt, télen a meleg szobában, egymás mellett ülve, néha egymást átkarolva.

Tudta, hogy mérhetetlenül gazdag. És azt is tudta, hogy ebből semmit sem tarthatna meg, mert akkor örökre elvesz számára. Mégis, minél többet adott belőle, annál több lett a vagyona. Így aztán felajánlotta az egészet. Nem ragaszkodott semmihez. Bármikor: reggel, délben, este le lehetett akasztani és használni mindazt, ami az övé volt. Az emberek azonban nem éltek vele, nem látták meg, mert mindenki a maga útját járta. Nem volt képessége hozzá, hogy eladja a gazdagságát. Egy nap azt mondta magában: "Istenem, csinálj azt a gazdagságommal, amit csak akarsz, használd arra, amire jónak tartod. Elfogadom a döntésedet". Isten meghallgatta. Néha elküld hozzá egy-egy embert, egy-két virágot, néha egy kóbor macskát, madarakat és bárányfelhőket, hogy adjon nekik abból a gazdagságból, ami már nem is az övé.

1996 május 29.

VERSEK...

HABOS LÁSZLÓ

Nyílt a kapu...

Nyílt a kapu a hatalmas, a díszes,
és ott állt az Úr, aki a minden.
Vendégeit várta szent vacsorára,
s minden jót terített nagy asztalára.

Nem köszöntöttek senkit a kerubok,
pedig ezerszer ezer a meghívott.
Fátyolos szemmel nézett az Úr, s látott csodát,
egy teve jött, aki átléphetett a tűfokán.

Majd jöttek messziről néhányan rongyokba bújva,
a díszes ajtó előtt lerogytak, leborultak.
Vak vezette a botjára támaszkodó némát,
a süket, hátán hozta járnai nem tudó bénát.

Intett az Úr, s angyalai dalolni kezdtek,
vendégei a lakmározásba feledkeztek.
Ekkor az Úr levette fejéről a fényes vásznat,
és megtörölt sorban minden egyes megmosott lábat.

Szabad vagyok

Nyitva az ajtó
Ma tolvaj járt itt,
Elvitte minden kincseim,
Amit csak talált itt.
Szép vágyaim
Csodálatos szerelmes álmaim
Kapzsiságom
Régen elveszített ifjúságom
Gazdagságom
Soha el nem adott szabadságom
Szelídségem
A karból kovácsolt ekémet
Békességem
Az oltárra tett minden kérdésem
Hiuságom
Bűnbánatban rámtört némaságom
Könnyeimet
Könyvekbe meg nem írt verseimet
Ajándékomból
Mennyei fénybe veszett árnyékom
Nyitva az ajtó
Ma tolvaj járt itt
Elvitte hitvány kincseim
Semmi sem maradt itt.

Mostantól szabad vagyok!

Olyan szép

A végtelen kékségben a vörösen fénylő ég,
a lenyugodó fáradt napkorong.
A faágak között cikázó fény,
a játszadozó őszi szél, a bolond,
önmagát pusztító simogató anyai kéz.

Az avar, melyen pihennek vörös levelek,
a kérdező szerelmes mosoly.
A csókban fulladozó felelet,
a lemeztelenített test, a bolond,
önmagát pusztító csalhatatlan szép szerelem.

Origami oroszlán

Íróasztalomnak széléről meredten néz,
és hangtalanul ordít rám
egy papírlapból hajtogatott kis oroszlán.

Gyermekkéz alkotta tüneményes ajándék,
csillogó szemű művészet
szép játéka, melyből rám ordít a szeretet.